

**แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง
จังหวัดหนองบัวลำภู**
**The guidelines for development operations of community enterprises
in Muang districts Nong Bua Lamphu Province**

จินตนา สุริยะศรี¹
Jintana Suriyasri

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน 2.เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ 3.ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 309 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน เป็นมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวน และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของ เชฟเฟ้ ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านการผลิตและกระบวนการจัดการสินค้า รองลงมา ด้านการตลาดและด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก และด้านการจัดการความรู้ และข้อมูลข่าวสาร ในด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านทิศทาง 2) การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ในภาพรวมมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ควรพัฒนาด้าน ทิศทาง ด้านวิสัยทัศน์ ศักยภาพความเป็นผู้นำ ด้านสมาชิก การบริหารสมาชิกและการมีส่วนร่วม และด้านการบริหารจัดการ การวางแผนดำเนินการ ซึ่งวิสาหกิจชุมชนควรจัดการประชุมอย่างสม่ำเสมอเพื่อกำหนดทิศทางมีกรรมการดูแลงานในด้านต่าง ๆ เหมาะสม การปรับปรุงกฎระเบียบ ข้อบังคับให้เหมาะสมและมีการนำไปใช้ และการบริหารงานเป็นระบบและตรวจสอบได้ ส่งเสริมการ

Received: 2023-05-31 Revised: 2023-06-24 Accepted: 2023-06-26

¹หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต/สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต Bachelor of Business Administration/Management Program Faculty of Business Administration Pitchayabundit College. Corresponding Author e-mail: jsuriyasri@gmail.com

มีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่องตลอดจนวิธีการสร้างความสัมพันธ์ และการทำธุรกิจร่วมกัน ในรูปแบบต่าง ๆ เชื่อมโยงและเกื้อกูลกับกิจกรรมวิสาหกิจอื่น ๆ ในชุมชน โดยเข้าไปขอรับคำปรึกษาคำแนะนำจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ (Keywords): แนวทางการพัฒนา; การดำเนินงาน; วิสาหกิจชุมชน

Abstract

The purposes of this research were: 1. to study the operation of community enterprises. 2. Comparison of different personal factors affecting the operation of community enterprises classified by sex, age, education level, occupation and average monthly income and 3. Study the guidelines for development the operations of community enterprises in Muang districts. Nong Bua Lamphu Province The sample group was community enterprise members in Muang District Nong Bua Lam Phu Province, totaling 309 people by using a stratified random sampling method. It was a 5-point estimation scale with a reliability of 0.91 and a semi-structured interview. Statistics used for analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, analysis of variance and to test the differences individually by Scheffé's The study found that: 1. The operations of community enterprises in Muang districts Nong Bua Lamphu Province overall, it was at a high level considering each aspect with the highest average of 3 ranks, it was found that production and product management processes were followed by marketing and external interaction and knowledge management and information. The side with the lowest mean is the direction side. 2) The comparison of different personal factors classified by sex, age, education level, occupation and average monthly income overall, there are no different opinions on community enterprise operations. 3. Guidelines for the development of community enterprise operations direction should be developed vision Leadership potential, members, member administration and participation, and management action planning which community enterprises should hold meetings regularly to set directions, have committees to supervise work in various fields appropriately, adjust rules and regulations to be appropriate and applied and the administration is systematic and verifiable continuously promoting the participation of members in the operation of community enterprises, as well as ways of building relationships. And doing business together in various forms, linking

and supporting other enterprise activities in the community by seeking advice from relevant government agencies for sustainable development.

Keywords: Guidelines; Operations; Community Enterprises

บทนำ (Introduction)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ได้จัดทำบนพื้นฐานของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ให้มีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) เศรษฐกิจชุมชนเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐบาลในการสร้างรายได้เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนให้กับประชาชนในระดับท้องถิ่นซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศโดยการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจชุมชนให้มีการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพให้ประชาชน แต่ละชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ด้วยการนำทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้าให้เป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพมีจุดเด่นและมูลค่าเพิ่มเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นสร้างชุมชนให้เข้มแข็งสามารถยืนหยัดอยู่บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

วิสาหกิจชุมชนเป็นกิจการของชุมชนที่กลุ่มคนในชุมชนเป็นเจ้าของและร่วมกันดำเนินการโดยใช้ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ด้วยการผลิตสินค้าหรือบริการ เพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ชุมชน ดังนั้น วิสาหกิจชุมชน จึงมีความสำคัญในการสร้างฐานมั่นคงให้กับประเทศ กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้าให้เข้มแข็งและกระจายโอกาสการประกอบอาชีพให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ ลดภาระค่าใช้จ่ายให้กับครัวเรือน สามารถพึ่งพาตนเองได้โดยภาครัฐมุ่งเน้นการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอย่างครบวงจร ในด้านการส่งเสริมการจัดตั้งการให้ความรู้ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ มาตรฐานผลิตภัณฑ์และการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันอย่างยั่งยืน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2562) เป็นธุรกิจที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเพราะวิสาหกิจชุมชนเป็นธุรกิจที่สร้างมูลค่าเพิ่มแก่ระบบเศรษฐกิจและ

สังคมไทยอย่างมหาศาลทั้งในแง่การสร้างงาน สร้างรายได้และเป็นได้ทั้งผู้ผลิต ผู้กระจายสินค้าและผู้ให้บริการก่อให้เกิดรายได้กับชุมชนและประเทศ ทำให้เกิดการแข่งขันในการผลิตสินค้าและบริการให้มีประสิทธิภาพมีความสำคัญและมีลักษณะที่โดดเด่น (กฤษณะ ดาราเรือง, 2559) แต่เนื่องจากการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนดังกล่าวเป็นธุรกิจที่มีลักษณะเฉพาะการบริหารงานส่วนใหญ่ยังใช้ระบบการบริหารงานกันภายในครอบครัวซึ่งยังไม่มีระบบการบริหารจัดการที่ดีส่งผลให้ธุรกิจวิสาหกิจชุมชนประสบปัญหาในการบริหารงานด้านต่าง ๆ อาทิ เช่น ด้านการเงิน ด้านการตลาด ด้านการผลิต รวมถึงด้านแรงงาน เป็นต้น ดังนั้นการที่จะทำให้ธุรกิจวิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จในการดำเนินงานได้นั้น สิ่งสำคัญคือการบริหารจัดการด้านการตลาดให้มีประสิทธิภาพ การรวมกลุ่มของวิสาหกิจชุมชน จึงถือเป็นการรวมพลังสร้างสรรค์ผลผลิตสร้างมูลค่าเพิ่ม มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นพัฒนาผลิตภัณฑ์ ต่อยอดด้วย ภูมิปัญญาสากลสามารถยกระดับไปสู่ผู้ประกอบการระดับสูงต่อไปได้

จากรายงานการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในหลาย ๆ แห่ง พบว่าวิสาหกิจชุมชนยังคงมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานหลากหลายประการ อาทิเช่น ปัญหาด้านการตลาด วิสาหกิจชุมชนไม่สามารถจำหน่ายสินค้าได้หรือจำหน่ายได้ไม่มากนัก ซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากไม่มีแหล่งตลาดรองรับ หรือไม่สามารถขยายตลาดได้ หรือบางแห่งมีการแข่งขันกับคู่แข่งรายใหญ่ ๆ ปัญหาด้านการเงินและด้านบัญชี เช่น การขาดเงินลงทุน ขาดกระแสเงินสด หมุนเวียน ไม่มีระบบบัญชีที่ดี ปัญหาด้านการบริหารจัดการ เช่น ความไม่พร้อมเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม ขาดความเชื่อถือในผู้นำกลุ่ม ขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง ขาดการใช้เทคโนโลยีมาดำเนินงานเป็นต้น (สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561) ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีการบริหารจัดการกลุ่ม จัดการทรัพยากรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการทรัพยากรมนุษย์ เงินทุนและสินทรัพย์อื่น ๆ รวมไปถึงทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาผลิตให้เกิดประโยชน์สามารถนำไปจัดการในการจำหน่ายอีกด้วยพร้อมที่ขยายตลาดไปยังผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

จังหวัดหนองบัวลำภู นับว่าเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่ได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ และศักยภาพของพื้นที่ธุรกิจวิสาหกิจชุมชนถือเป็นหน่วยธุรกิจที่มีความสำคัญในการดำเนินการผลิต แปรรูปแปรสภาพเปลี่ยนแปลง มีการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนหลายแห่ง เช่น วิสาหกิจชุมชนกลุ่มข้าวหอมมะลิชุมชน ตำบลหนองหัววิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้า ตำบลบ้านหนองภัยศูนย์ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง มัดหมี่วิสาหกิจชุมชนกลุ่มไม้ผลบ้านใหม่ศิลามงคล วิสาหกิจชุมชนเครื่องประดับเงินและน้ำดื่มบ้านโนนทัน สอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองบัวลำภู ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีเป้าประสงค์เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรและรายได้เกษตรกร ส่งเสริมกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน & SMEs ส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งองค์ความรู้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มสมรรถนะการประกอบอาชีพของประชาชน เสริมสร้างความ

เข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและผู้ประกอบการ เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตและมูลค่าผลผลิตการเกษตร ผลิตภัณฑ์ชุมชน การบริการ เพิ่มมูลค่าจากการท่องเที่ยว และเพิ่มรายได้แก่ครัวเรือนยากจน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู, 2561)

จากการลงพื้นที่ที่ผ่านมา ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในปัจจุบันส่วนใหญ่ พบว่า ยังขาดการวางแผนการดำเนินงาน การควบคุมภายในที่ดีและการบันทึกบัญชีที่ถูกต้องและเหมาะสม ทำให้ขาดข้อมูลทางด้านการตลาด ไม่มีตลาดที่จะรองรับสินค้า ทำให้วิสาหกิจชุมชนไม่เกิดการ พัฒนา ขาดข้อมูลที่สามารถนำไปใช้เพื่อการบริหารและจัดการธุรกิจชุมชนได้ การดำเนินธุรกิจของ วิสาหกิจชุมชนที่มีประสิทธิภาพจึงเกิดขึ้นได้ยาก เนื่องจากการพัฒนาประสิทธิภาพ ในการดำเนิน ธุรกิจจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์ทางการตลาดเข้ามารองรับให้เหมาะสมกับปริมาณสินค้า โดย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการอนุมัติต่ออายุการจดทะเบียนแล้วจำนวน 51 กลุ่ม (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร, 2565) แต่การ ดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนที่ผ่านมามีข้อมูลส่วนบุคคลที่ต่างกันจึงมีการดำเนินการที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงต้องเปลี่ยนสู่ยุค Thailand 4.0 ให้เป็นเศรษฐกิจใหม่ (New Engines of Growth) โดยต้อง เปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ ไปสู่สินค้านวัตกรรม และเปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วย ภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมอย่าง การเกษตรต้องเปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมไปสู่การเกษตรแบบสมัยใหม่และเปลี่ยนจาก แรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและทักษะสูงขึ้น เพื่อขับเคลื่อนไปในทิศทาง เดียวกันโดยวิสาหกิจชุมชนต้องพึ่งพาตนเองได้ สมาชิกทุกคนต้องสามารถปรับตัวได้และมีความพึง พอใจในงานที่ทำ รวมถึงมีการพัฒนาวิสาหกิจนั้นจะต้องเป็นเครือข่ายที่ดีต่อไป

ด้วยเหตุผลข้างต้นที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน ของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อที่จะได้ทราบถึงการดำเนินงานของ วิสาหกิจชุมชน การยกระดับและพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของจังหวัดหนองบัวลำภูต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของ วิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

วิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ประกอบด้วยการใช้ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และ การใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการ

สัมภาษณ์ ประธานวิสาหกิจชุมชน สมาชิกและผู้ทรงคุณวุฒิ หาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 1,356 คน (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร, 2565)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 309 คน การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของ ยามาเน่ (Yamane, 1973, p.127 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด. 2560) และทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถามการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

3. การสร้างและหาคคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 แบบสอบถามการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เป็นคำถามแบบเลือก รายการตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย 9 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านทิศทาง 2. ด้านวิสัยทัศน์ ศักยภาพความเป็นผู้นำ 3. ด้านสมาชิก การบริหารสมาชิกและการมีส่วนร่วม 4. ด้านการบริหารจัดการ การวางแผนดำเนินการ 5. ด้านการผลิตและกระบวนการจัดการสินค้า 6. ด้านการตลาด 7.ด้านต้นทุน และการบริการการเงิน 8. ด้านการจัดการความรู้ และข้อมูลข่าวสาร และ 9. ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก หาคคุณภาพของเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC: Index of Item-Objective Congruence) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.91

3.2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมองค์ประกอบ 9 ด้าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ของแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยการวิเคราะห์หาค่า IOC (Index of Item Congruence) เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 5 ท่าน ซึ่งมีค่า IOC ระหว่าง 0.80 – 1.00

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง รับแบบสอบถามคืน ซึ่งได้ทั้งหมด 309 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100 เสร็จแล้วนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4.2 การเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์ อาศัยการสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน โดยนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ กับผู้ทรงคุณวุฒิ ดำเนินการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น ตรวจสอบ ความครบถ้วนของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แล้วนำไปวิเคราะห์เนื้อหา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 . แบบสอบถาม ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

5.2 แบบสอบถาม ตอนที่ 2 นำมาวิเคราะห์หาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำมาแปลผลเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล การทดสอบค่าที โดยใช้สถิติ t- test กรณีที่ตัวแปร 2 กลุ่ม และใช้การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) กรณีที่มีตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของ Scheffé's

ผลการวิจัย (Research Results)

การศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งมีผลการวิจัย ดังนี้

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 62.10 และเพศชาย จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 37.90 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ อายุระหว่าง 36 – 45 ปี จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 42.70 รองลงมา อายุ 46 ปีขึ้นไปจำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 41.70 ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 64.07 และปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 35.60 ตามลำดับ

อาชีพ ส่วนใหญ่ เกษตรกร จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 60.50 รองลงมา ธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 24.90 ระดับรายได้ 15,001 – 35,000 บาท จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 52.40 รองลงมา ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 31.10 และ 35,001 บาทขึ้นไป จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน
ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมและรายด้าน

การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านทิศทาง	3.91	0.22	มาก
2. ด้านวิสัยทัศน์ ศักยภาพความเป็นผู้นำ	4.09	0.24	มาก
3. ด้านสมาชิก การบริหารสมาชิกและการมีส่วนร่วม	4.11	0.24	มาก
4. ด้านการบริหารจัดการ การวางแผนดำเนินการ	4.01	0.26	มาก
5. ด้านการผลิตและกระบวนการจัดการสินค้า	4.22	0.36	มาก
6. ด้านการตลาด	4.20	0.35	มาก
7. ด้านต้นทุนและการบริการการเงิน	4.17	0.34	มาก
8. ด้านการจัดการความรู้ และข้อมูลข่าวสาร	4.18	0.37	มาก
9. ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก	4.20	0.35	มาก
รวม	4.12	0.11	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านการผลิตและกระบวนการจัดการสินค้า ($\bar{X} = 4.22$) รองลงมา ด้านการตลาดและด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ($\bar{X} = 4.20$) และด้านการจัดการความรู้ และข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 4.18$) ในด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านทิศทาง ($\bar{X} = 3.91$)

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน ในภาพรวมมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน พบว่า การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านทิศทาง ด้านวิสัยทัศน์ ศักยภาพความเป็นผู้นำ ด้านสมาชิก การบริหารสมาชิกและการมีส่วนร่วม และด้านการบริหารจัดการ การวางแผนดำเนินการ ซึ่งวิสาหกิจชุมชนควรจัดการประชุมอย่างสม่ำเสมอเพื่อกำหนดทิศทางมีกรรมการดูแลงานในด้านต่าง ๆ เหมาะสม การปรับปรุงกฎระเบียบข้อบังคับให้เหมาะสมและมีการนำไปใช้ และการบริหารงานเป็นระบบและตรวจสอบได้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่องตลอดจนวิธีการสร้างความสัมพันธ์ และการทำธุรกิจร่วมกัน

ในรูปแบบต่าง ๆ เชื่อมโยงและเกี่ยวเนื่องกับกิจกรรมวิสาหกิจอื่น ๆ ในชุมชน โดยเข้าไปขอรับคำปรึกษา คำแนะนำจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู สามารถนำผลการศึกษามาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านการผลิตและกระบวนการจัดการสินค้า รองลงมา ด้านการตลาดและด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก และด้านการจัดการความรู้ และข้อมูลข่าวสาร ในด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านทิศทาง ทั้งนี้เป็นเพราะวิสาหกิจชุมชนทุกแห่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนาตลาด มีตราสินค้าเป็นของตนเอง มีความซื่อสัตย์ การรักษาคุณภาพสินค้า การปรับปรุงสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด มีความร่วมมือการประสานงาน จัดการประชุมอย่างต่อเนื่อง ระเบียบข้อบังคับมีความชัดเจน สมาชิกมีความเข้าใจกิจกรรมการดำเนินงานและหารือกับหน่วยงานภาครัฐในด้านต่าง ๆ สมาชิกมีส่วนร่วม

ในทุกขั้นตอนของการผลิตสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุดารัตน์ แซ่มเงิน (2559) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนไวน์ศรีชุมแสง ตำบลท่าไม้รวก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ พบว่า มีระดับความคิดเห็นต่อด้านคน ด้านเงิน ด้านวัตถุดิบ ด้านการจัดการ และด้านเครื่องมือ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการตลาด มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยด้านผู้นำมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากปัจจัยด้านการสนับสนุน พบว่า ได้รับการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการเกษตรมากที่สุดได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน จากคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่ม จากโทรทัศน์และการเข้ารับฝึกอบรมของแต่ละช่องทางมากที่สุด แหล่งเงินทุนมาจากทุนภายในกลุ่มและปัจจัยด้านความสำเร็จด้านศักยภาพชุมชน และด้านผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมากกับงานวิจัยสมชาย น้อยฉ่ำ และคณะ (2561) ได้ทำการศึกษาการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีระบบควบคุม ทางด้านการเงินแบบง่าย ๆ แต่เป็นระบบและมีบัญชีวิสาหกิจที่ถูกต้อง ผลประกอบกิจการกลุ่มทำให้ สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น มีการประกอบกิจการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่จัดตั้งกลุ่มทุกข้อ มีการประกอบ กิจการอย่างต่อเนื่อง กลุ่มวิสาหกิจที่กั๊ยมเงินทุนเพื่อประกอบกิจการส่วนใหญ่ค้างชำระบ้าง แต่ส่งตาม กำหนด และกลุ่มวิสาหกิจมีกฎระเบียบและข้อบังคับของกลุ่มที่ชัดเจน ได้จดทะเบียนจัดตั้งแล้วและได้ ประกอบการขอเสนอแนะเชิงนโยบาย ควรกำหนดโครงสร้างบริหารองค์กรและการแบ่งหน้าที่อย่าง ชัดเจน และกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่ครอบคลุม รวมถึงการมีระบบบัญชี ควบคุมตรวจสอบได้ง่ายกับงานวิจัยของเจตจันทร์ ผาจันทร์ยอ (2561) ได้ทำการศึกษา อิทธิพลของปัจจัยทางการบริหารต่อประสิทธิผลการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านมูลอ้น ตำบลคำพิ อำเภอนาแก

จังหวัดนครพนม พบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านมูลอัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านสังคม รองลงมาคือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านมูลอัน ได้แก่ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านเทคนิคการบริหารงานวิจัยของสุรชัย สุขประเสริฐ (2564) ได้ทำการศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อผลลัพธ์การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร พบว่า ผลลัพธ์การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในเขตอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านคุณภาพสินค้าและบริการ รองลงมาคือ ด้านประสิทธิผลตามภารกิจของวิสาหกิจชุมชน ด้านพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านประสิทธิภาพของการดำเนินงาน

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน ในภาพรวมมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะ ปัจจัยส่วนบุคคล ไม่ว่าจะเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนมีขอบข่ายงานที่ชัดเจนและมีวัตถุประสงค์ในทิศทางเดียวกัน และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามกำกับและประเมินผล มีการพัฒนาสมาชิกให้มีความรู้ในงานมีการส่งเสริมให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตในการทำงานการดูแลสมาชิกทุกคนอย่างทั่วถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับงานวิจัยสิริอร นิยมเดช (2556) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินกิจกรรมตามโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบปี 2555 บ้านหนองอ้อ หมู่ 3 ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินกิจกรรมตามโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบปี 2555 บ้านหนองอ้อ หมู่ 3 ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า ตัวแทนครัวเรือนที่มีเพศ อายุสถานภาพการศึกษา และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการดำเนินกิจกรรมตามโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบปี 2555 บ้านหนองอ้อ หมู่ 3 ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ไม่แตกต่างกัน กับงานวิจัยของธนาชาติ ปทุมสวัสดิ์ (2558) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งกรณีศึกษาเฉพาะชุมชนตลาดฝั่งโขงดอนเมือง กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรส และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของชุมชนตลาดฝั่งโขงเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกันกับงานวิจัย เจตจันทร์ ผาจันทร์ยอ (2561) ได้ทำการศึกษา อิทธิพลของปัจจัยทางการบริหารต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านมูลอัน ตำบลคำพี่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม พบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านมูลอัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านมูลอัน ได้แก่

ด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารจริยธรรม ไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านมูลอ่อนตำบลคำพื อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

3.แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ควรพัฒนาด้านทิศทาง ด้านวิสัยทัศน์ ศักยภาพความเป็นผู้นำ ด้านสมาชิก การบริหารสมาชิกและการมีส่วนร่วม และด้านการบริหารจัดการ การวางแผนดำเนินการ ซึ่งวิสาหกิจชุมชนควรจัดการประชุมอย่างสม่ำเสมอเพื่อกำหนดทิศทางมีกรรมการดูแลงานในด้านต่าง ๆ เหมาะสม การปรับปรุงกฎระเบียบข้อบังคับให้เหมาะสมและมีการนำไปใช้ และการบริหารงานเป็นระบบและตรวจสอบได้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่องตลอดจนวิธีการสร้างความสัมพันธ์และการทำธุรกิจร่วมกัน ในรูปแบบต่าง ๆ เชื่อมโยงและเกื้อกูลกับกิจกรรมวิสาหกิจอื่น ๆ ในชุมชน โดยเข้าไปขอรับคำปรึกษาคำแนะนำจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้เป็นเพราะวิสาหกิจชุมชนเหล่านี้จะช่วยเหลือดูแล ถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกันได้ ทำงานกับหน่วยงานราชการ มีกรรมการดูแลงานในด้านต่าง ๆ เหมาะสม ปรับปรุงกฎระเบียบข้อบังคับให้เหมาะสมและมีการนำไปใช้ และการบริหารงานเป็นระบบและตรวจสอบได้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณพงค์ ช่วยรักษา (2560) ได้ทำการศึกษา แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษา กลุ่มสตรีทอผ้าฝ้ายย้อมคราม บ้านถ้ำเต่า จังหวัดสกลนคร พบว่า ควรมีการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือให้เข้มแข็งและกว้างขวางในระดับประเทศ เพื่อการขยายภาคการผลิตและการจัดจำหน่ายที่ยังมีค่อนข้างน้อยการวางแผนการผลิตที่ครบวงจร การพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบ การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคงานวิจัยของสุรัชญา สุขประเสริฐ (2564) ได้ทำการศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร พบว่าแนวทางในการพัฒนาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ในเขตอำเภอพรรณานิคม ควรพัฒนา ด้านการบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน และด้านกระบวนการจัดการสินค้าและบริการ และแนวทางในการพัฒนาผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนควรพัฒนา ด้านประสิทธิภาพของการดำเนินงาน และด้านการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านทิศทาง ด้านวิสัยทัศน์ ศักยภาพความเป็นผู้นำ ด้านสมาชิก การบริหารสมาชิกและการมีส่วนร่วม และด้านการบริหารจัดการ การวางแผนดำเนินการ ควรมีการส่งเสริมการวางแผนดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน โดยเพิ่มเติมการบริหารเชิงกลยุทธ์หรือการปรับแผนกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดหนองบัวลำภู

1.2 หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานเกษตร สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานพาณิชย์จังหวัด สำนักงานวัฒนธรรม สถาบันการศึกษา ควรหาแนวทางยกระดับและส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันให้แก่วิสาหกิจชุมชนตามอัตลักษณ์ของทรัพยากร ผลิตภัณฑ์ ภูมิปัญญาและศักยภาพของแต่ละวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้สามารถพัฒนาและแข่งขันกับภาคธุรกิจได้อย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าว โดยทำการเปรียบเทียบกับวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภออื่น ๆ ในเขตจังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อที่จะได้ทราบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนของแต่ละพื้นที่ และสะท้อนถึงการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนและปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน

2.2 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เช่น การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อผลลัพธ์การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). วิสาหกิจชุมชน.กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร. (2565). กลุ่มทะเบียนและสารสนเทศ วิสาหกิจชุมชน. กรุงเทพฯ: กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กฤษณะ ดาราเรือง. (2559). การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกลยุทธ์ทางการตลาดวิสาหกิจชุมชนบ้านเขาแหลม จังหวัดนครสวรรค์.วารสารสุทธิปริทัศน์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. ปีที่ 31 ฉบับที่ 100 ตุลาคม - ธันวาคม 2560.
- เจตจันทร์ ผาจันทร์ยอ. (2561). อิทธิพลของปัจจัยทางการบริหารต่อประสิทธิผลการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านมูลอ่อน ตำบลคำพี่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ ร.ป.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธนาชาติ ปทุมสวัสดิ์. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งกรณีศึกษาเฉพาะชุมชนตลาดฝั่งโขง ดอนเมือง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: สถาบันรัชต์ภาคย์.
- บุญชม ศรีสะอาด.(2560). การวิจัยเบื้องต้น.(พิมพ์ครั้งที่ 10) กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วรรณพงศ์ ช่วยรักษา. (2560). แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษา กลุ่มสตรีทอผ้าฝ้ายอ้อมคราม บ้านถ้ำเต่า จังหวัดสกลนคร. งานนิพนธ์บริหารธุรกิจ. ชลบุรี: วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมชาย น้อยฉ่ำ และคณะ. (2561). การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารเกษมบัณฑิต. ปีที่ 19 ฉบับพิเศษเดือน มีนาคม 2561.

- สุदारัตน์ แซ่มเงิน. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนไวน์ศรีชุมแสง ตำบลท่าไม้รวก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี. วารสารเกษตรพระจอมเกล้า. 2560 : 35 (3) : 127-136.
- สุรัชญา สุขประเสริฐ.(2564). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อผลลัพธ์การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอพรหมานิคม จังหวัดสกลนคร. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์.มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สิริอร นิยมเดช. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินกิจกรรมตามโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบปี 2555 บ้านหนองอ้อ หมู่ 3 ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. ชลบุรี: วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564). สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580). สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.(2561). สรุปผลการดำเนินงานสำนักวิชาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู. (2561). แผนยุทธศาสตร์พัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2561-2565. องค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis*. 3rd ed. New York: Harper and Row